

EUROPEISKA UNIONEN

Fonden för europeiskt bistånd
för dem som har det sämst ställt

Datum

2018-03-28

Diarienummer:

2018/00176

Fead ökar social delaktighet och egenmakt!

Årsrapport för Fead 2017 – slutversion

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 223/2014 den 11 mars 2014 om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt ska en rapport om föregående års verksamhet lämnas till Europeiska kommissionen före den 30 juni varje år. Årsrapporten är en förutsättning för att EU-kommissionen ska kunna handlägga Sveriges ansökningar om medel. Årsrapporten ska godkännas av övervakningskommittén.

Årsrapporten för Fead är skriven utifrån de rubriker som fastställts i EU-kommissionens föreskrifter som kompletterar förordningen. Rubrikerna kommer alltid att vara desamma och gäller även slutrapporten för Fead.

2.1 Beskrivning av programmets genomförande med hänsyn till ekonomiska uppgifter, de EU-gemensamma och de programspecifika indikatorerna

Tillsammans har de fem godkända projekten nått det antal deltagare som står angivet i programmet och många fler har tagit del av projektens aktiviteter.

Svenska ESF-rådet har besökt varje projekt 1–2 gånger för att stämma av hur projekten fortgår samt göra kontroll på platsbesök, (enligt artikel 32 5. b) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 223/2014. Syftet med kontrollerna är att försäkra sig om att de utgifter som deklarerats verkligen har funnits och att produkterna och tjänsterna har levererats enligt beslutet om godkännande. Likaså att stödmottagarens ansökningar om utbetalning är korrekta och att insatserna och utgifterna uppfyller kraven i gemenskapsregler och nationella regler. Kontrollerna är en del av förvaltnings- och kontrollsystemet och ses som ett komplement till den administrativa kontrollen av ansökan om utbetalning som lämnas in av stödmottagaren.

För Fead har revisionsmyndigheten granskat sex beslut om utbetalning i fyra projekt, varvid en mindre avvikelse rapporterats i ett av projekten. Avvikelsen underskrider den av EU-kommissionen fastställda toleransnivån på två procent¹.

Under året har Ekonomistyrningsverket även genomfört en systemrevision hos den attesterande myndigheten vid Svenska ESF-rådet. Revisionen syftade till att bedöma om tillfredsställande rutiner finns för att genomföra uppdraget enligt gällande krav. Granskningen visade att rutinerna som tillämpas inför

¹ Slutlig sammanfattande rapport Fead (dnr 2017/00272)

attestering av mellanliggande betalningsansökan till EU-kommissionen och upprättande av årsräkenskaper fungerar väl².

Sammantaget bedömer revisionsmyndigheten att tillförlitligheten i förvaltnings- och kontrollsystemet är hög.

7 mars anordnade ESF-rådet en stor öppen forskarträff om "utsatthet, hatbrott och allemansrätten" tillsammans med Delmi, Forte och Vetenskapsrådet. Till detta inbjöds Fead-projekten, övervakningskommittén, forskare, högskolor och myndigheter. Tre forskare från ovan nämnda institutioner presenterade sin forskning och svarade på frågor. Cirka 70 personer närvarade.

I juli arrangerade Fead sitt årliga förordningsstyrda öppna event i Almedalen, tillsammans med projekten och experter anordnades en serie seminarier med följande teman; Den dubbla utsattheten som EU-medborgare och kvinna, Civilsamhällets ansvar – var går gränsen samt Rättsosäkerheten och ett växande skuggsamhälle.

I oktober anordnade svenska ESF-rådet ett studiebesök i Göteborg åt det tyska ministeriet som förvaltar tyska Fead. Den svenska tolkningen av programmet och pågående projekt presenterades utförligt för att jämföras med den tyska tolkningen av programmet och deras projekt. Vi diskuterade även framtiden och kommande utlysningar. På så sätt skapades mer kunskap och mervärde.

ESF-rådet har anordnat två halva Fead-projektdagar där projekten träffats med samordnare och ekonom från svenska ESF-rådet för att utbyta erfarenheter.

Utmaningar

Under programmets gång pågår diskussioner mellan Svenska ESF-rådet och projekten om hur registrering av deltagarna och inhämtning av programspecifika indikatorer ska ske så att det blir mätbart om deltagarna upplever att de fått stöd, utan att deltagarna känner sig skrämda eller att projektledarna får merarbete. Svenska ESF-rådet har omarbetat mallar och formulär så att de bättre ska passa målgruppen och projekten har använt dem sedan i somras. Projektledarna ha lärt sig blanketterna och Svenska ESF-rådet upplever att det nu är lättare att följa upp indikatorerna.

Enligt projekten råder stor skillnad på hur olika kommuner arbetar med EU-medborgare i Sverige. Det leder till att projekten måste anpassa sina aktiviteter beroende på var i landet de verkar. Projekten försöker förhålla sig till detta och håller sig uppdaterade på skillnaderna som råder. Projekten måste även förhålla sig till aspekter som om härbärgen i närheten stänger och hur polisen förhållit sig till målgruppen. Deltagarna brukar hålla sig till sina egna grupper och blandar sig ogärna med andra familjer/grupperingar, kommer det många rumänisktalande kommer exempelvis inte bulgarisktalande till samma projekt, på samma ort.

I vissa fall tillåts inte de kvinnliga deltagarna tala om sina problem. Projekten löser detta på olika sätt, i vissa fall låter de männen ta upp sina problem först, i andra fall låter de männen sitta med medan kvinnorna talar om sina hälsoproblem trots att aktiviteten endast vänder sig till kvinnorna. I samtliga fall försöker projekten

² Systemrevision av nyckelkrav 9, 10, 11, 12 och 13. Operativt program för social delaktighet för dem som har det sämst ställt (dnr 2018/00022)

metodiskt bygga upp förtroende med målgruppen för att vid senare träffar kunna arbeta med mer känsliga problem.

Flera av projekten har haft svårt att hitta och behålla kompetent personal, det gäller även volontärer.

Fead:s övervakningskommitté

Fead:s övervakningskommitté träffades en gång under 2017 (Se bifogat protokoll). Mötets första del hölls i Frälsningsarméns lokaler vid Fridhemsplan där projektet Bättre hälsa presenterade sitt projekt och hade samlat en referensgrupp med deltagare som berättade om hur de upplevde sin vistelse i Sverige. Det var för få ledamöter på plats så alla beslut behövde tas per capsulam. Årsrapport för Fead 2016 och programutvärderingen diskuterades.

Under året har övervakningskommittén tagit del av de informationsbrev som skickas ut till projekten.

Fead når ut till hela Sverige och EU

Myndighetens Facebooksida publicerade bland annat bilder från seminarierna i Almedalen och forskarträffen.

Förutom det har Svenska ESF-rådet utbytt erfarenheter med övriga Fead-länder som deltagit i möten anordnade av konsultfirman Ecorys, i olika städer i Europa. Vid mötet i Berlin presenterade det svenska Feadprojektet Digniti Omnia sin verksamhet och särskilt sitt arbetade med att få deltagarna mer socialt inkluderade. Ecorys sammanställde en katalog med Fead-projekt från hela EU där Bättre hälsa redovisades.

Informationsbrev har skickats ut till projekten och Övervakningskommittén när myndigheten bedömt att det funnits behov av nya instruktioner eller velat informera om något.

I media omnämns Fead totalt i 13 artiklar under 2017, jämfört med 20 artiklar under 2016.

Oxford Researchs utvärdering

Under 2016 har konsultfirman Oxford Research genomfört en utvärdering av Fead, vilket inneburit många möten med samordnare, analytiker och kommunikatör. Utvärderingen täcker framför allt skrivandet och förhandlingen av programmet samt den första genomförandefasen

Utvärderingens övergripande slutsats är att Svenska ESF-rådets förvaltning av Fead, under de givna omständigheterna, har fungerat väl. Svenska ESF-rådet har kunnat använda erfarenheter, system och rutiner från förvaltningen av Europeiska socialfonden, för att på ett effektivt sätt sköta förvaltningen av Fead. Utvärderingen konstaterar att Svenska ESF-rådets samordnare varit tillgängliga och hjälpsamma i förhållande till de projekt som beviljats medel inom ramen för programmet.

Rekommendationer till Socialdepartementet var att förtydliga förväntningarna på programmet och hur det ska genomföras, ge tydliga instruktioner kring vad programmet förväntas uppnå avseende social delaktighet och egenmakt samt vad programmet ska uppnå i förhållande till den nationella socialpolitikens mål. Socialdepartementet bör se över anslagets fördelning över åren till svenska ESF-rådet för Fead.³ De bör verka för att svenska ESF-rådet ges bemyndigande som ger förutsättningar för nya beslut om stöd under

³ Detta är enligt uppgift från ESF-rådet februari 2017 åtgärdat.

2019. Vidare bör departementet förtydliga ÖK:s roll och säkerställa att kommitténs faktiska roll motsvarar den som beskrivs i förordningen samt undersöka hur ÖK kan arbeta för att kommunikation och spridning ska vara enhetligt.

Rekommendationer till Svenska ESF-rådet är att tydliggöra urvalsgruppens roll och främja en transparent process. Det är även av stor vikt att urvalsgruppen behandlar information från gruppen med diskretion innan beslutet offentliggörs.⁴ Svenska ESF-rådet bör säkerställa rutiner för att all information som rör kontakten med projekten överförs till ny personal och ge tydliga instruktioner. Alla aktiviteter som finansieras med fondens medel eller som genomförs inom ramen för fonden rekommenderas följa programmålen. Svenska ESF-rådet rekommenderas ta fram gemensam definition och operationalisering av begrepp som används och är mätbara. Oxford Research rekommenderar även att deltagaruppföljningen avseende resultat uppdateras.

Rapporten skickades ut till ledamöterna i Fead:s övervakningskommitté och diskuterades på mötet 20 april 2017.

Sammanfattning av de fem beviljade Feadprojekten

Av tabellen redovisas projektens namn, projektperiod, ansvarig organisation och Fead-stöd. Det är samma projekt som i 2015 årsrapport eftersom inga nya har tillkommit.

Projektnamn	Startdatum	Slutdatum	Namn på stödsökande/Name of beneficiaries	Feadstöd i SEK	Feadstöd i €
Make sense - Social inkludering och egenmakt för utsatta EU-medborgare i Norra Sverige - "Make sense – Social inclusion for empowerment for vulnerable EU-citizens in Northern Sweden	2015-10-01	2018-10-01	Kommunförbundet Västernorrland	10 745 460	1 280 746
Digniti Omnia - Vårdigare liv för alla / Digniti omnia – a more worthy life for all	2015-10-01	2018-12-31	Växjö pastorat	10 808 000	1 288 200
Bättre hälsa /Better health	2015-10-01	2018-12-31	Göteborgs stad	8 775 662	1 045 967
Po drom - mobila team / Po drom - mobile teams	2015-10-01	2018-12-31	Göteborgs Räddningsmission	10 685 212	1 273 565
FRISK - fattigas rätt i svensk kontext / Being healthy – the rights of poor people in Sweden	2015-10-01	2018-12-31	Läkare i världen/MdM Sverige	8 969 000	1 069 011

För valutaomräkning har kursen en euro per 8,39 kronor använts.

⁴ Som tidigare nämnts finns inget formellt krav på att en urvalsgrupp ska tillsättas för urval och bedömning av projektansökningar. Denna rekommendation gäller alltså i det fall en sådan grupp tillsätts i kommande utlysning och/eller programperiod.

Fem projekt beviljades medel på totalt 50 miljoner kronor. Antalet planerade deltagare fördelar sig enligt tabellen nedan. Inte heller detta har ändrats sedan förra årsrapporten eftersom det än så länge inte godkänts fler projekt.

Projektnamn	Minst antal planerade deltagare	Uppskattad fördelning kvinnor och män	Åldersgrupper (0-15, 15-64, 65+ år)
Bättre hälsa	250	Endast kvinnor	0-64
Digniti Omni – Världighet åt alla!	175	Jämn	16+
Po drom – mobila team	300	Jämn	0-64
Frisk – fattigas rätt i svensk kontext	300	Jämn	0-64
Make sense – Social mobilisering och egenmakt för utsatta EU-medborgare i svensk kontext	200	Jämn	Alla

2.2 Bedömning av programmets utveckling i förhållande till mål, förändringar i resultatindikatorer och programspecifika indikatorer samt bidrag till Europa 2020-strategin

Projekten har hittills nått 1 600 individer

Det planerade antalet deltagare för de fem projekten under perioden 2016–2018 (se ovan för varje projekt) uppgick till cirka 1 200 individer, med en uppskattad könsfördelning på 60 procent kvinnor och 40 procent män. Planerat antal deltagare är högre än det programstyrda minsta antalet (minst 700) för hela fonden, då det är normalt med "överintag" för att säkra antalet deltagare. De flesta projekt hade i slutet av 2016 redan nått över det antal deltagare som de angett som slutgiltigt mål.

Under året har 1 097 personer, 64 procent kvinnor och 36 procent män, deltagit i Fead-finansierade insatser. Flertalet har varit mellan 16 och 64 år gamla. 3 har varit äldre än 64 år och 50 har varit barn. Den stora majoriteten av deltagarna är utrikesfödda och även hemlösa. Sammantaget under programperioden har 1 602 kvinnor och män deltagit in insatser (69 procent kvinnor och 31 procent män). Fead-projekten har alltså redan nu nått det uppsatta målet för antalet deltagare. Se vidare tabell 2.3.2.

Egentligen har deltagarna varit fler än vad som registrerats. Ett problem är, som nämnts tidigare, att vissa deltagare är rädda/ovilliga att ange sina namn. Andra problem som projekten upplever är osäkerhet kring hur de ska efterfråga hur projektdeltagarna anser att de tagit del av aktiviteterna. Ett av projekten har använt sig av enkäter med glad eller ledset ansikte.

Samtliga projekt bedriver uppsökande verksamhet och fältarbete. Två av projekten (Bättre hälsa och Frisk) fokuserar endast på hälsofrämjande insatser medan de andra tre fokuserar på samhällsorientering. Det innebär att minst hälften av deltagarna kan nås av hälsofrämjande insatser. Antalet kvinnor och män som år 2017 uppgår till 686 individer, 63 procent av det totala antalet deltagare.

Antalet kvinnor och män som under 2017 uppger sig ha fått förbättrade förutsättningar till att sköta hälsa och hygien uppgår till 702, vilket utgör 64 procent av det totala antalet deltagare under året. Även om vart och ett av projekten har en tydlig inriktning mot antingen samhällsorienterande eller hälsofrämjande insatser är det uppenbart att deltagarna har kunnat få stöd och hjälp inom ett bredare spektrum. Flera deltagare uppger sig fått både ett samhällsorienterat stöd och ett hälsofrämjande stöd. Särskilt vanligt är det att deltagare inom de hälsoinriktade projekten också fått samhällsorienterande insatser av något slag. Det är uppenbarligen möjligt att bistå med ett samhällsorienterande stöd även då projektets huvudsakliga inriktning är mot hälsa.

Fead:s globala mål är att stötta den sociala sammanhållningen, förbättra den sociala inkluderingen och på så sätt bidra till att minska fattigdomen och social inkluderingen enligt Europa 2020 strategin. Både Fead:s projektledare och samordnare på Svenska ESF-rådet ser att de aktiviteter som projekten genomför bidrar till en social sammanhållning och social inkludering genom de aktiviteter de erbjuder.

Några finansiella siffror

Svenska ESF-rådet har inte fattat beslut om några nya projekt för år 2017, utan tidigare beslutade projekt har fortsatt vara verksamma. Endast TA-medel har beslutats under året.

Alla fem projekt är nu i full gång med sin verksamhet och de rekviderar följdriktigt klart mer medel än föregående år. Utbetalningar som gjorts under 2017 uppgår till 1,76 miljoner euro, varav 1,70 miljoner euro gått till Fead-projekten. Resten utgörs av TA-medel. Detta visas i tabell 2.3.1, på sidan 8. Sammantaget under programperioden uppgår nu det totala utbetalda stödet 2,23 miljoner euro. Av dessa har hittills knappt 840 tusen euro deklarerats för kommissionen.

2.3 Beskrivning och bedömning av åtgärder med hänsyn till dubbelfinansiering, jämställdhetsintegrering, likabehandling och tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning (artikel 5 pkt 5, 11)

Svenska ESF-rådet har på sin webbplats informerat om de horisontella principerna enligt artikel 5 pkt 5 och 11, även i anvisningarna till utlysningen, i ansökningsblanketten, läges- och slutrapport. Principerna diskuterades kontinuerligt med projekten och var även tema för delar av de seminarier som hölls i Almedalen.

All statistik från projekten är könsuppdelad och innehåller även uppgifter om individerna är utrikesfödda. De två projekt som fokuserar specifikt på hälsofrågan har lyft kvinnors hälsa, mer fokuserat i projektet Bättre hälsa än i Frisk (se även ovan).

Samtliga projektledare har tidigare arbetat med tillgänglighet, jämställdhetsintegrering och likabehandling, och det blir en viktig plattform för det fortsatta arbetet.

Genom den plan för kompetensutveckling som finns för samtliga anställda i projekten och de projektuppföljningar som ska göras, kvalitetssäkras kunskapen i de horisontella principerna både hos anställda och projekten.

En förutsättning för beslut av utbetalning är att projektägaren har separat bokföring så att transaktioner som hänför sig till projektet kan utläsas. Svenska ESF-rådet har tagit fram en handledning i ekonomi med administrativa rutiner. Vid uppföljningsbesök och kontroll på plats stämmer även Svenska ESF-rådet av att de administrativa rutinerna följer reglerna enligt artikel 125.

Kriterier för urval av livsmedelsbiståndet

Ej tillämpligt för Sverige.

2.3 Gemensamma indikatorer

2.3.1 Inputindikatorer

Id-nummer	Indikator	Mätenhet	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kumulativt värde
1	Sammanlagda stödberättigande offentliga utgifter som godkänts enligt dokumenten med villkoren för stödet till insatserna	euro	0,00	5 389 299,00	65 986,00	53 828,00							5 509 113,00
2	Sammanlagda stödberättigande offentliga utgifter som stödmottagarna haft och betalat vid genomförandet av insatserna	euro	0,00	51 600,00	419 822,00	1 755 536,00							2 226 958,00
3	Sammanlagda stödberättigande offentliga utgifter som deklarerats för kommissionen	euro	0,00	0,00	148 037,00	691 828,02							839 865,02

Fead – fonden för europeiskt bistånd för dem som har det sämst ställt

2.3.2 Utfallsindikatorer för stöd till social delaktighet

Id-nummer	Indikator	Mätenhet	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kumulativt värde
20	Det sammanlagda antalet personer som får stöd till social delaktighet	antal	0,00	0,00	505,00	1 097,00							1 602,00
20a	Antal barn upp till och med 15 år	antal	0,00	0,00	25,00	25,00							50,00
20b	Antal vuxna 65 år och över	antal	0,00	0,00	3,00	0,00							3,00
20c	Antal kvinnor	antal	0,00	0,00	325,00	777,00							1 102,00
20d	Antal migranter, deltagare med utländsk bakgrund, minoriteter (inklusive marginaliserade grupper som romer)	antal	0,00	0,00	504,00	1 041,00							1 545,00
20e	Antal personer med funktionsnedsättning	antal	0,00	0,00	0,00	0,00							0,00
20f	Antal hemlösa personer	antal	0,00	0,00	497,00	1 049,00							1 546,00

2.4 Programspecifika indikatorer

2.4.2 Resultatindikatorer

2.4.2.1 Kvantitativa resultatindikatorer

Id-nummer	Indikatorns namn	Mätenhet	Utgångsvärde	Målvärde	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Kumulativt värde	Måluppfyllelse
SWR01	Andel individer som uppger att de har fått stöd eller hjälp t.ex. information, tolkning, vägbeskrivningar etc.	Andel i procent	0,00	40,00	0,00	0,00	43,00	63,00							56,00	
SWR02	Andel individer som uppger att de fått förbättrade förutsättningar till att sköta hälsa och hygien	Andel i procent	0,00	40,00	0,00	0,00	38,00	64,00							56,00	